

REVISORSEXAMEN
Del II

November 2001

REVISORSEXAMEN

Allmänt

Datum:	26 – 27 november 2001
Skrivtid:	2 x 4 timmar, varav 4 timmar för del II
Hjälpmedel:	Alla hjälpmedel är tillåtna förutom kontakt med andra personer (t ex via mobiltelefon eller dator)
Krav för godkänt resultat:	75 poäng av 100 utan några särskilda krav på fördelning av poäng på olika uppgifter

Rekommenderat arbetsätt

Förutsättningarna för godkänt resultat förbättras av ett strukturerat tillvägagångssätt vid genomförandet av prov. Det är av särskild vikt att:

- använda tillräckligt med tid för inläsning av praktikfallen
- fördela tiden utifrån varje uppgifts svårighetsgrad och poängantal
- beakta att frågeställningen kan inrymma många aspekter och ämnesområden
- svara på ett strukturerat sätt med tydligt och korrekt språkbruk
- ange motiveringar och hänvisningar samt visa uträkningar

Du lämnar alltid Dina svar i egenskap av godkänd revisor.

För det fall någon uppgift är oklar finns möjlighet för provvakten att under provtiden kontakta provkonstruktören för eventuellt förtydligande.

Bedömning

Bedömning av svar, som skall lämnas på bifogade svarsblanketter eller utskrifter från PC, sker utifrån en svarsmall. Alternativa svar kan - beroende på motiveringar - också beaktas vid bedömningen.

Svar på varje uppgift - eller deluppgift - bedöms enligt följande princip i en fråga omfattande fyra poäng:

- sakinhåll i lämnat svar (3 p)
- struktur och språk (1 p)

Poängsättningen innebär följande:

- 4 p - Bra svar
- 3 p - Tillfredsställande svar
- 2 p - Vissa brister
- 1 p - Stora brister
- 0 p - Uteblivet eller felaktigt svar

Revisorsexamen november 2001, del II

Som framgår av modellen för poängsättning läggs tyngdpunkten på sakinnehållet i lämnat svar.

	<u>Poäng</u>
2. Teknikgruppen	36
3. BioTeknik AB	<u>14</u>
	50

Lycka till!

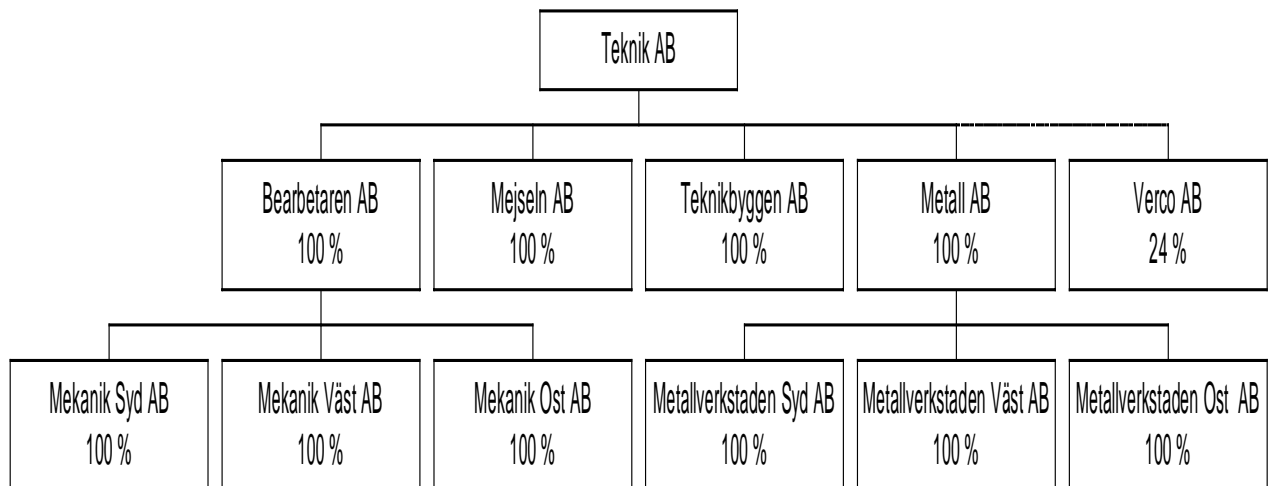
Uppgift 2

Teknikgruppen (36 p)

Bakgrund

Du är sedan två år revisor i Teknik AB som är moderföretag i en koncern, Teknikgruppen. Totalt inrymmer koncernen tio dotterföretag och ett intresseföretag. Det sistnämnda är det börsnoterade Verco AB i vilket Teknik AB äger aktier motsvarande 24 % av rösterna. Du är även revisor i dotterföretagen, men Verco AB har andra revisorer.

Koncernbilden ser ut enligt följande:

Ägare till Teknik AB är medlemmar i familjen Svantesson.

Verksamheten i koncernen är till största delen inriktad mot bearbetning och tillverkning av metallprodukter för tillverkningsindustrin. Denna del är uppdelad i två divisioner, Bearbetning och Metallprodukter. Bearbetaren AB och Metall AB är holdingbolag i respektive division. Vidare bedrivs entreprenadverksamhet, främst i form av hus- och brobyggnation, genom dotterbolaget Teknikbyggen AB och konsortier som nämnda bolag deltar i. I Mejseln AB bedrivs blandad verksamhet i form av entreprenadverksamhet riktad till industrin samt tillverkning av industriverktyg.

VD för moderföretaget, tillika koncernchef, är Lars Thorstensson. I styrelsen sitter förutom VD och tre representanter för familjen Svantesson två externa ledamöter; en jurist och en ingenjör.

Revisorsexamen november 2001, del II

Koncernledningen består av VD Lars Thorstensson, tekniske chefen Anders Lundberg, economichefen Ingela Jönsson, koncerncontrollern Magnus Karlsson och marknadschefen Bengt-Göran Stenström.

Räkenskapsåret omfattar perioden 1 september – 31 augusti. Intresseföretaget Verco AB har kalenderår som räkenskapsår.

Den samlade verksamheten redovisas med tillämpning av funktionsindelad resultaträkning. För entreprenadverksamheten gäller att den så kallade Completed contract-metoden tillämpas innebärande att uppdrag till fast pris redovisas som pågående arbeten i balansräkningen. Resultatavräkning av projekt i entreprenadverksamheten sker i samband med slutbesiktning av projekt. I övrigt kan sägas att koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden och Redovisningsrådets rekommendation nr 1 om koncernredovisning. Intresseföretaget Verco AB konsolideras genom tillämpning av kapitalandelsmetoden.

Preliminärt bokslut för koncernen avseende räkenskapsåret 2000/01 utvisar följande:

	2000/01 (Prel.)	1999/00
Koncernens omsättning, tkr	873 921	768 451
Rörelseresultat, tkr	47 731	55 401
Resultat efter finansnetto, tkr	44 095	47 125
Antal anställda, medeltal	773	706
Vinstmarginal, procent	5,0	6,1
Soliditet, procent	47,6	51,6

Deluppgift 2:1

Ingela Jönsson, economichefen i Teknik AB, kontaktar Dig inför årsbokslutet 2000/01 för att uppdatera Dig på vad som händer i koncernen. Vid ett möte får Du bland annat följande information:

- Verksamheten har i allt väsentligt utvecklats enligt plan och tidigare prognoser förväntas infrias. Emellertid har den samlade entreprenadverksamheten haft ett rejält uppsving under det sista kvartalet. Ingela förväntar sig att rörelsegrenen omfattande entreprenadverksamhet nu kommer att motsvara 14 % av koncernens totala omsättning. Motsvarande förhållande var föregående år 8 %.
- I entreprenadrörelsen sker som tidigare alltid resultatavräkning i räkenskaperna i samband med slutbesiktning. I ett större projekt konstaterades vid slutbesiktningen den 10 augusti 2001 att vissa arbeten måste göras om respektive kompletteras. De återstående kostnaderna beräknades då till 14 mnkr och reserverades därför i bokföringen samtidigt som resultatavräkning skedde. Per bokslutsdagen kvarstår 12,5 mnkr av reserveringen då inte alla arbeten hunnits utföras. I tidigare bokslut har liknande reserveringar inte varit aktuella och därför uttrycker Ingela Jönsson viss osäkerhet om hur projektet skall hanteras redovisningsmässigt och skattemässigt. Trots de tillkommande arbetena utvisar projektet en vinst i storleksordningen 2,5 mnkr.

Revisorsexamen november 2001, del II

- c) Ingela informerar Dig vidare om att det finns planer på att ta in en ny intressent i det helägda dotterföretaget Mejseln AB. För närvarande äger Teknik AB 100 % av aktierna i Mejseln AB. Bokfört värde på aktierna är 90 mnkr vilket motsvarar dotterföretagets egna kapital och koncernmässiga värde. Ägarförändringen är tänkt att ske på så sätt att köparen, Arvidssons verkstäder, tecknar nyemitterade aktier i Mejseln AB för 60 mnkr, vilket ger en kapitalandel i Mejseln AB på 30 %. Ingela konstaterar nöjt att det rör sig om en okomplicerad transaktion som inte får någon påverkan på koncernresultatet.
- d) Ingela nämner även att koncernen, som vanligt, inte kommer att ha tillgång till Verco AB:s delårsbokslut per augusti 2001, utan uppgifterna till koncernbokslutet får bygga på halvårsbokslutet (januari-juni) för Verco AB.

Uppgift:

Vilka kommentarer och eventuella rekommendationer lämnar Du med anledning av Ingela Jönssons presentation av

- a) entreprenadverksamhetens tillväxt,
- b) projektet med de stora tillkommande kostnaderna och
- c) effekter av ägarförändringen i Mejseln AB samt
- d) rapporteringen från Verco AB?

Kommentera samtidigt hur Din revision påverkas av de olika punkterna. (16 p)

Deluppgift 2:2

I samband med att Du deltar vid det styrelsesammanträde då årsbokslutet för 2000/01 behandlas får Du ett antal spontana frågor:

- a) En styrelseledamot har hört att företag i byggbranschen alltmer börjar tillämpa så kallad successiv vinstavräkning. På en branschkurs har han också hört att nya redovisningsrekommendationer bygger på just successiv vinstavräkning. Han frågar Dig därför vad successiv vinstavräkning syftar till och vilka konsekvenser det kan innebära om även entreprenadrörelsen i Teknikgruppen börjar tillämpa successiv vinstavräkning.
- b) I samband med att noten i årsredovisningen om revisorns arvode kommenteras tar en annan styrelseledamot upp frågan om revisorns oberoende. Han har läst debattartiklar om att revisorns oberoende ibland kan hotas men att det utarbetats en analysmodell för att säkra oberoendet. Han lägger till att revisorn är väl lika beroende som alla andra av arvoden och ersättningar och vill därför få veta hur revisorn kan säkerställa sitt oberoende.
- c) Noten om revisorns arvode leder diskussionen vidare om möjligheten till en kombination av intern och extern revision. VD ställer i det sammanhanget frågan om inte koncerncontrollerns arbete kan jämföras med intern revision som Du skulle kunna dra

Revisorsexamen november 2001, del II

nytta av. Koncerncontrollerns huvudsakliga uppgifter är ju bland annat att följa upp den övergripande ekonomistyrningen och den ekonomiska utvecklingen för de olika enheterna i koncernen, medverka vid analyser i samband med förvärv och vara ett allmänt bollplank för koncernchefen och ledningen. En samverkan med koncerncontrollern skulle minska revisionsarvodet.

Uppgift:

Hur kommenterar/besvarar Du frågeställningarna om:

- a) successiv vinstavräkning,
- b) revisorns oberoende och
- c) intern revision? (12 p)

Deluppgift 2:3

I revisionsteamet för Teknik AB ingår förutom Du själv en granskningsledare och två revisorsassistenter. Du har nu samlat teamet för att diskutera inriktningen på bokslutsrevisionen.

Inför mötet har Du gått igenom årsakten som bland annat innehåller dokumentation av revisionen under löpande år. Du konstaterar då att det allmänt saknas slutsatser och att dokumentationen från granskningen av delårsrapporten helt saknas. På Din fråga om resultatet från den löpande revisionen och var dokumentationen från granskningen av delårsrapporten finns svarar granskningsledaren att dokumentationen inte är klar – ”den har brister och måste kompletteras”. De två revisorsassistenterna känner sig pressade och ger efter hand en annan bild – ”varje gång man i teamet diskuterar dokumentationen av olika insatser ändras det ursprungliga syftet med granskningen! Hur skall man då kunna dokumentera arbetet på ett effektivt sätt?” Av samtalet drar Du slutsatsen att samarbetet inom teamet kunde vara betydligt bättre. Mötet avslutas utan att Du fått ett ordentligt svar på frågan om resultatet från den löpande revisionen.

Uppgift:

Vilka åtgärder vidtar Du med anledning av att Du nu har fått kännedom om samarbetsproblem inom teamet och bristerna i dokumentationen? I sammanhanget skall beaktas att bokslutsrevisionen är nära förestående. (4 p)

Deluppgift 2:4

Som framgår ovan är Bearbetaren AB och Metall AB holdingbolag till bolag i divisioner inom Teknikgruppen. Dotterföretaget Mekanik Väst AB utgör dotterbolag till Bearbetaren AB. Verksamheten i Mekanik Väst AB har efter hand kommit att bättre passa in i Metall AB:s område, varför avsikten är att Mekanik Väst AB skall säljas till Metall AB. I enlighet med koncernens principer skall transaktionen ske till marknadspris som är 4,0 mnkr.

Revisorsexamen november 2001, del II

Hos Bearbetaren AB har det bokförda värdet på aktierna i Mekanik Väst AB utvecklats enligt följande:

Revisorsexamen november 2001, del II

Köpeskilling 1989	7 mnkr
Nedskrivning 1992	- 4 mnkr
Nyemission 1996	2 mnkr
Samtidig nedskrivning	- 2 mnkr
Summa	3 mnkr

Mekanik Väst AB har aldrig lämnat vare sig utdelning eller koncernbidrag. Däremot har bolaget tagit emot ett koncernbidrag 1998 om 4,0 mnkr.

Redovisningsmässigt kommer försäljningen som synes innebära en vinst. Ekonomichefen i Bearbetaren AB ringer emellertid upp Dig och frågar vilka de skattemässiga konsekvenserna av försäljningen blir.

Uppgift:

Hur besvarar Du ekonomichefens fråga om de skattemässiga konsekvenserna av försäljningen? (4 p)

Uppgift 3

BioTeknik AB (14 p)

Bakgrund

BioTeknik AB:s affärsidé är att forska fram, producera och marknadsföra produkter som uppfyller mänskliga behov och förbättrar människors liv och arbete. BioTeknik AB grundades 1997 och är idag enligt egen utsago långt framme inom biomedicin och bioteknik. BioTeknik AB, som har sitt säte i Stockholm, ägs för närvarande av tre investmentbolag till 80 % och till 20 % av initiativtagaren till bolaget, forskaren Roger Larsson, som också är VD i bolaget.

Bolaget har 15 anställda i forskning och produktion. Den totala omsättningen uppgick 2000/01 till knappt 3 mnkr, då kommersialisering av forskningsprojekt ännu inte kommit igång på allvar. Förlusten för räkenskapsåret var 14,3 mnkr. Bolaget har sedan bildandet uppvisat ett negativt kassaflöde men har klarat likviditeten genom att investmentbolagen under räkenskapsåret 2000/01 skjutit till medel vid en nyemission.

Nedan presenteras resultat- och balansräkningar för BioTeknik AB (tkr):

Revisorsexamen november 2001, del II

Resultaträkning

	2000/01	1999/00
Nettoomsättning	2 791	1 236
Kostnad för sålda varor	<u>- 1 922</u>	<u>- 1 237</u>
Bruttoresultat	869	- 1
Försäljningskostnader	- 3 469	- 2 500
Administrationskostnader	- 4 313	- 3 697
Forsknings- och utvecklingskostnader	- 7 198	- 728
Övriga rörelseintäkter	149	50
Övriga rörelsekostnader	<u>- 61</u>	<u>- 11</u>
	-14 892	- 6 886
Rörelseresultat	-14 023	- 6 887
<i>Resultat från finansiella investeringar</i>		
Resultat från övriga värdepapper och fordringar	- 322	2
Övriga ränteintäkter	113	809
Räntekostnader	<u>- 37</u>	<u>- 21</u>
	- 246	790
Årets resultat	-14 269	- 6 097

Revisorsexamen november 2001, del II

Balansräkning	2001-08-31	2000-08-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<u>Immateriella anläggningstillgångar</u>		
Balanserade utgifter för forskningsprojekt	30 451	17 353
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>		
Inventarier	1 308	1 070
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>		
Andra långfristiga fordringar	<u>0</u>	<u>200</u>
Summa anläggningstillgångar	31 759	18 623
Omsättningstillgångar		
<u>Kortfristiga fordringar</u>		
Kundfordringar	22	1 219
Övriga fordringar	842	728
Förutbetalda kostnader	<u>240</u>	<u>505</u>
	1 104	2 452
<u>Kortfristiga placeringar</u>		
Övriga kortfristiga placeringar	38	15
<u>Kassa och bank</u>	<u>27 179</u>	<u>9 024</u>
Summa omsättningstillgångar	28 321	11 491
Summa tillgångar	60 080	30 114

Revisorsexamen november 2001, del II

EGET KAPITAL OCH SKULDER	2001-08-31	2000-08-31
Eget kapital		
<u>Bundet eget kapital</u>		
Aktiekapital (24 000 aktier à nom. 1 000 kronor)	24 000	24 000
Överkursfond	8 400	8 400
Pågående nyemission	<u>39 902</u>	<u>--</u>
	72 302	32 400
<u>Ansamlad förlust</u>		
Föregående års resultat	- 6 097	--
Årets resultat	<u>-14 269</u>	<u>-6 097</u>
	-20 366	- 6 097
Summa eget kapital	51 936	26 303
Skulder		
<u>Kortfristiga skulder</u>		
Leverantörsskulder	5 688	973
Övriga skulder	287	204
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	<u>2 169</u>	<u>2 634</u>
Summa kortfristiga skulder	8 144	3 811
Summa skulder	8 144	3 811
Summa eget kapital och skulder	60 080	30 114
Ställda säkerheter	--	--
Ansvarsförbindelser	--	--

Redovisnings- och värderingsprinciper

De redovisningsprinciper som tillämpas överensstämmer med Årsredovisningslagen.

Rekommendationer från Redovisningsrådet tillämpas i takt med att de publiceras som utkast.

Fordringar har upptagits till det belopp varmed de beräknas inflyta. Skulder har upptagits till nominellt belopp.

Förvärvade patent, patentansökningar och uppfinningar redovisas som immateriella tillgångar. I konsekvens med detta aktiveras arbeten, som läggs ned på de olika projekten, och tas upp som immateriell tillgång. Aktiveringar avser utgifter för forskningsprojekt som har en bestämd tillämpning i sikte och som är klart avgränsade till projekt. Kostnader som avser övrig forskning belastar resultatet det år de uppstår.

Revisorsexamen november 2001, del II

En ingående prövning av värdet på aktiverade belopp sker löpande och i samband med årsbokslut. Vid behov görs erforderliga nedskrivningar.

Avskrivning på Balanserade utgifter påbörjas när produkten är tillgänglig för försäljning eller användning. Avskrivning sker enligt plan och avskrivningstiderna bedöms individuellt efter respektive produkts ekonomiska livslängd. Avskrivningstiden överstiger dock ej patenttiden för produkten.

Avskrivningar enligt plan på materiella anläggningstillgångar baseras på tillgångarnas anskaffningsvärde och uppskattad nyttjandeperiod. Planenliga avskrivningar har skett med 33 % avseende datorer och 20 % avseende kontorsinventarier.

Deluppgift 3:1

Efter genomförd revision i BioTeknik AB avseende räkenskapsåret 2000/01 finns följande punkter i de sammanfattande revisionsanteckningarna:

- stor osäkerhet föreligger beträffande värdet på tre forskningsprojekt motsvarande ett totalt värde i balansräkningen om 5,4 mnkr. För de tre projekten saknas väl underbyggda intäktsprognoser
- styrelsen har endast sammanträtt tre gånger att jämföras med minimiantalet fem enligt styrelsens arbetsordning
- någon samlad attestinstruktion finns inte i bolaget
- upplupna kostnader avseende bonuslön, upparbetad kompensationsledighet, advokatkostnader och revision har beaktats med ett ca 450 tkr för lågt belopp

Ett revisionssammanträde hålls imorgon och på måndag i nästa vecka sammanträder styrelsen för att bland annat skriva under årsredovisningen.

Uppgift:

Hur rapporterar Du punkterna ovan till ledning och styrelse? Ange också hur en eller flera av punkterna - förutsatt att Du inte får gehör för eventuella förslag till justeringar - kan komma att påverka utformningen av revisionsberättelsen. Visa i förekommande fall tillkommande text i revisionsberättelsen. (6 p)

Deluppgift 3:2

VD har hört talas om de stora nedskrivningar av goodwill som många IT- och internetkonsulter gjorde i samband med 2000 års bokslut. Han ber Dig därför förklara vad goodwill är och vad som ligger bakom att en värdering av redovisad goodwill så snabbt kan förändras.

Revisorsexamen november 2001, del II

Uppgift:

Beskriv kortfattat hur koncernmässig goodwill uppkommer och varför värdet på denna goodwill kan förändras så snabbt. (4 p)

Deluppgift 3:3

Roger Larsson har lärt känna en revisor, Maria Engberg, och har därför i styrelsen framfört önskemål om att ytterligare en revisor skall väljas i bolaget. Styrelsen har accepterat förslaget och vid en extra bolagsstämma i augusti 2001 har den nya revisorn utsetts. Styrelsens förslag går ut på att Du är huvudansvarig för revisionens genomförande. Maria Engberg har accepterat att Du är huvudansvarig och att Din revisionsbyrå därmed gör huvuddelen av granskningsarbetet.

Efter avslutad bokslutsgranskning avseende 2000/01 begär Maria Engberg att få låna all revisionsdokumentation så att hon kan bedöma det utförda arbetet innan hon undertecknar revisionsberättelsen. Maria, som inte har deltagit i bokslutsrevisionen, understryker att hennes ansvar som revisor förutsätter genomgång av det utförda arbetet.

Med hänsyn till den omfattande investering som Din byrå gjort för att utveckla revisionsverktygen (IT-stöd) och personliga skäl (vill inte bli granskad) vill Du helst inte lämna ut något annat material än de rapporter Du lämnat till klienten.

Uppgift:

Hur ställer Du Dig till Maria Engbergs önskemål om att få ta del av Din granskningsdokumentation? (4 p)